

חג הפסח

עם ישראל שייך לתוכן הפנימי של העולם

ב

המהר"ל בספרו גבורות ה' (פרק נז) מבאר שישנם עשרה חלקים שהם יסוד העולם, וכל חלק נברא על ידי מאמר בפני עצמו, וכתב שם שכנגד עשרה חלקים אלו באו עשרת המכות, לפי שכל מכה היתה מכוונת כנגד אחד מעשרה מאמרות וכל מכה תיקנה את אותו החלק של הבריאה שנבראה מהמאמר שכנגדה היא מכוונת.

והיינו, שהעולם בבריאתו התחלק לבריאה חיצונית ובריאה פנימית, והחיצונית של הבריאה החומרית זהו החלק הנראה לעיניים, וכנגד זה יש גם עומק ותוכן פנימי בבריאה והיינו רצון ה' שאינו נראה לעיניים, וזה בעצם המהות של עשרת הדברות שעומדים בהקבלה לעשרה מאמרות שנברא בהם העולם, שבאלו עשרה המאמרות נברא העולם החיצוני, ובאלו עשרת הדיברות נברא התוכן הפנימי המקיים את כל הבריאה כולה, ועולם פנימי זה הוא החלק האמיתי של הבריאה, והוא מתגלה רק בדרך של ניסים שאז ישנה יציאה מגדרי הטבע והחומריות והעומק הרוחני מתגלה, אולם גילוי זה של הנהגה ניסית זוכה לו אך ורק מי שתמיד רואה גם את העולם החיצוני לפי הפנימיות האמיתית שלו, וזהו כמו שאמר רבי חנינא בן דוסא **'מי שאמר לשמן שידלק יאמר לחומץ וידלק'** (תענית כה ע"א) (דהיינו שהוא ראה את הדברים בצורה הנכונה, שגם מה שהשמן דולק אינו טבע חומרי שפועל מעצמו, אלא הכל פועל מכח רצון ה' שמקיים המציאות בכל רגע ורגע, ולכן ברגע שרצון ה' משתנה המציאות אף היא משתנה - ומי שאמר לשמן שידלק יכול לומר גם לחומץ וידלק).

והאמת הזו היא זאת שהתגלתה בעשרת המכות - שהטבע אינו דבר העומד בעצמו ואינו יסוד וחוק קבוע, אלא הוא אך ורק כיסוי לרצון ה' התמידי שפועל

א

"ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי במ וידעתם כי אני ה'" [פ"י פ"ב]

והנה בשפת אמת מבואר שבשעת יציאת מצרים לא התרחש רק יציאת בני"י מעבדות לחרות, אלא אף מעבר לכך היה בנוסף שינוי עצום גם בכלל הבריאה כולה ותיקון גדול לכל מעשה בראשית, וז"ל שם, וז"ל שם 'כי באמצעות העשר מכות נעשו מעשרה מאמרות עשרת הדברות, כי מאמר הוא בכלל ודיבור הוא בפרט כו', והעניין הוא כי הוצרך להתברר תערובת טוב ורע, והרע ניתן למצרים בעשרת המכות, ובני ישראל קיבלו הטוב שהוא התורה, כי הכל לכבודו ברא, אבל התחתונים צריכין לברר זאת, ובני"י בגלות מצרים ביררו זה העדות וכ' את ה' האמרת וה' האמירך כו', שבני"י מבררין כי קיום כל הבריאה ע"י עשרה מאמרות, וכמ"ש במשנה ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין העולם שנברא בעשרה מאמרות, והשי"ת כביכול מעיד על בני"י כי כל המאמרות ובריה"ע היה בשביל בני"י, ואלה הבירורים הם גם היום ובכל יום ויום כמש"כ א"ה האמרת היום וכ' ולמען תספר באזני בנך ובן בנך שנתן זה הבירור לבני"י לדורות, ע"כ.

ונבוא לבאר דבריו, הנה כתוב במסכת אבות **'בעשרה מאמרות נברא העולם'**, דהיינו שישנה בריאה כוללת על ידי עשרה מאמרות, אך אף שהעשרה מאמרות הינם הכלל של הבריאה כולה מ"מ העומק הפנימי של הבריאה הוא דווקא בעשרת הדברות, ועל כך אומר השפת אמת ש'**עשרת המכות'** שלקו המצרים היו השלב של המעבר מהבריאה של עשרה מאמרות (שהם הכלל) לעולם של עשרת הדברות (שהם הפרט). ונפשט מעט את הדברים.

שאם היה רגע אחד בלי תורה כל העולם היה חוזר להיות תוהו ובוהו ח"ו, כיון שהתורה זהו קיום העולם, ואם אין תורה בעולם אז חסר מהתוכן הפנימי של כל הבריאה כולה, ובלי זה אין שום אפשרות שהעולם יתקיים, ובדומה לגוף שניטלה ממנו נשמתו שלא יכול להתקיים אף רגע אחד, כך גם אם אין בעולם תורה העולם יהיה גשמי בלבד ובאופן זה הוא יחרב מיד וייהפך לתוהו ובוהו.

וידועים דברי ר' ישראל סלנטר זצ"ל שאמר שכשיהודי ירא שמים בוויילנא נכשל בשבת בדבר קטן בהלכות 'בורר', הרי הוא גורם שבאותה השעה יהיה חילול שבת גמור בפרהסיה בפריז, ואולם ר' ישראל בא בדבריו להמחיש כמה השפעה יש למעשיו של כל אדם פרטי מעם ישראל על הכלל כולו וכמה עליו להיזהר ומאידיך לנסות להתעלות ובכך לרומם עמו את כל כלל ישראל, אך לפי דברינו הדברים הרבה יותר חמורים מעניין זה של השפעה על יהודי אחר מעם ישראל, שבאמת זו השפעה שאדם משפיע על כל העולם כולו, ומפני שאנו בתור העם הנבחר שקיבל את התורה השתייכנו לעולם של עשרת הדברות - העולם שהוא התוכן הפנימי של העולם הגשמי, ולכן כל מעשה שאנו עושים אנו מקיימים ומהווים בו את כל העולם כולו ואת כל הבריאה כולה.

וכל יהודי צריך להיות מודע לכח ההשפעה שיש לו ולערך המעשים שהוא עושה, וכשאדם באמת מודע לערך המעשים שלו אזי כל מעשה שיעשה הוא כבר אחרת, שהרי הוא חושב הרבה יותר לפני כל דבר ודבר והוא יותר נזהר שלא להפסיד שום הזדמנות לפעול במה שיכול לפעול. משל למה הדבר דומה לאדם שעומד על יד כפתור שמשגר פצצה רבת עוצמה, הרי פשוט הוא שלא ילחץ על כפתור לפני שיחשוב טוב טוב אלף פעמים האם זהו הדבר הנכון לעשותו, ואם כל אדם ידע ויכיר בערך המעשים שלו כל התורה שילמד וכל העבודה שיעשה יהיו ברמה שונה לחלוטין.

הקב"ה יעזרנו שנצליח להכיר בערך המעשים שלנו וגודל הפעולה שלהם ועי"ז נזכה לעבוד את ה' באמת וכמו שצריך.

ומקיים את כל העולם כולו, והוא הממשיך לחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ולכן ברגע שרצון ה' היה שהמים יהפכו לדם, ממילא אותה המציאות שקיימה את העולם באופן הרגיל היא זו שמקיימת אותו באופן אחר, ואם רצון ה' שהחיות במכת ערוב יפגעו רק במצרים, נמצא שזה עכשיו טבעם של החיות להרוג רק מצרים, ואילו ביהודים אין בהם כח לפגוע, וזהו הגילוי שיצא מתוך עשרת המכות, שאף העשרה מאמרות שבראו את העולם על מכונו ועל מתכונתו הרגילה אינם חוק קבוע ותמידי אלא הכל תלוי ברצון ה' בלבד.

וזהו ביאור דברי השפת אמת, שעשרת המכות פעלו את התיקון הגדול הזה בבריאה להפוך את עשרה מאמרות לעשרת הדברות, שכאמור בבריאה של עשרה מאמרות הדברים נתפסים כאילו ישנו טבע בעולם וכביכול הוא פועל מעצמו, אך על ידי המכות התגלתה המציאות של עשרת הדברות, כלו' המציאות של בריאה עם רצון ה' שעומד מאחורי כל דבר ודבר ומחיה ומקיים אותו, ושכל דבר בעולם אינו גשם בלבד אלא הוא קיים מכח השורש הרוחני שבו, וזה היה הגילוי הגדול ביציאת מצרים שהיה שייך גם לכלל הבריאה.

ג

ואולם מדברים אלו אנו צריכים ללמוד גם על גודל מעלתנו, שהרי כמו שהתבאר ביציאת מצרים העולם כולו עבר תהליך של מעבר מעולם גשמי של עשרה מאמרות לעולם רוחני ולהכרה של עשרת הדברות, אך אנו בתור כלל ישראל זכינו לא רק לעצם הגילוי הזה, אלא שכאשר יצאנו ממצרים הקב"ה אף קרבנו אליו וקידשנו, כלומר שמעבר לעצם הגילוי הניסי שראינו זכינו ביציאת מצרים ואחר כך בקבלת התורה שיצאנו ממצב בו אנו חיים בעולם חומרי וחיצוני, למצב שהמקום הטבעי אליו אנו משתייכים הוא העולם של 'עשרת הדברות' שהוא העולם הרוחני בלבד, כי העולם של עשרת הדברות זהו התוכן הפנימי של כל העולם החומרי, שהתורה היא רצון ה' שמקיים את כל העולם. וזהו גם מש"כ בנפה"ח שער ד' ע"ד הפסוק "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", כלו'